

Casa singuratică

Motto:

*Ne-nțele rămâne gândul
Ce-ți străbate cânturile,
Zboară vecinic îngânându-l
Valurile, vânturile.*

Dintre sute de catarge,
M. Eminescu

Orașul mare, în care trăiam, avea, ca multe alte târguri de provincie, o stradă principală, pe unde în zilele de sărbătoare ne plimbam și noi, elevele modeste, de la Liceul de Fete. A doua zi, înainte de ore ne împărțeam bucuriile serilor trecute, felul cum ne integram și noi între cei ce se aliniau pe dreapta, sfătuind cu familia sau prietenii, cu pași mici, până în dreptul unui cinematograful plin de anunțuri, fotomontaje, cu titluri mari, scrise colorat. Apoi se întorceau toți pe partea stângă până la „Grădina Publică”, unde ritmurile fanfarei erau tot mai vesele. În partea cealaltă se înălța, maiestuoasă, prima catedrală a orașului, Sfântul Nicolae, unde adesea veneau Principele Ferdinand și mai mulți elevi de la Liceul ce-i purta numele.

În piață, care părea mare atunci, se organizau adesea întruniri importante, la care regele vorbea cu o voce calmă, cuceritoare, despre condițiile vieții noastre, ca români vrednici, preocupați de realizarea gospodăriilor și lucrarea pământului nostru roditor. Pe tineri îi îndemna să-și facă o cultură bună, să învețe istoria patriei noastre atât de zbuțuită, să nu uite că rolul lor este important, că pot contribui la obținerea libertății depline, la construirea unor clădiri necesare vieții complexe: industrie, agricultură, cultură...

Acest mare rege, urmașul lui Carol I, va fi în centrul luptei pentru unirea celor trei țări române: Muntenia, Moldova, Ardealul! Sprijinit atât de bine și discret de Regina Maria va coordona toate momentele războiului și va intra în Alba-Iulia mândru, în 1918, devenind pentru toți „întregitorul”.

Uneori întâlneam colegi cunoscuți de la alte licee și mai multe colege vesele, vorbărețe. Toți voiam o plimbare mai lungă și o porneam pe bulevardul ce ducea spre apa Bistriței,

privind uimiți cursul ei rapid, cu valuri mici și apă curată. Podul era impunător. La începutul lui, pe partea stângă se înălța o casă cu etaj, construită din cărămidă roșie. Cineva a spus tare: aici locuiește familia lui Dan, un coleg simpatic, tare la literatură, i-a publicat domnul nostru câteva poezii în ziarul orașului.

- Nu mai spune, domnule, citește mult?

- Așa știam în clasele mici, dar a plecat de la noi, cred că e la altă școală.

De fapt nu-i prea plăcea, găsea mereu greșeli tuturor, chiar și dirigintei. L-am întâlnit într-o zi, în parc, avea un caiet în mână, hotărât să citească la un cenaclu din poeziile lui.

- Și-a ales vreun pseudonim? Îl știam foarte mândru...

- Nu, a rămas la Dan Vulcanescu, îi plăcea. Vezi doar că terminația „-escu” ne e specifică nouă, românilor. S-au impus critici mari: **Maiorescu, Călinescu, Lovinescu...** și alții.

- Chiar **Eminescu**, a intervenit o colegă mai timidă, a fost fericit când Iosif Vulcan i-a publicat primele poezii în revista „Familia”, schimbând numele lui din „Eminovici” în „Eminescu”.

- E adevărat. Și nu uităm că mulți eminescologi spun adesea în paginile lor, când prezintă marea poezie românească... doar simplu, **Eminescu**, și oricine înțelege semnificațiile simbolului: „evoluția noastră poetică, uni-

versalitatea, spiritul național...”

- Abia aștept, a spus colega, să reluăm lecțiile despre genul liric, în clasa a XII-a, acum avem lecturi mai bogate, bibliotecile „cresc la toți”!

- Elena, urmezi liceul la „Alecsandri”? Spune drept, îl cunoști pe Dan? Știam că mergea mereu să vadă fete, să le ofere poezii scrise de el.

- Da, îl cunosc, ne întâlnim la același cenaclu, îmi place cum scrie, mai ales pagini în proză, din care a citit și l-au apreciat toți.

- Mă bucur, dacă-l întâlnesc, îi voi spune că este laudat de fete și-i voi cere niște copii până la debut. Ca să-l încurajez îi voi da o strofă din Eminescu:

„Criticilor mei”:

„Multe flori sunt, dar puține
Rod în lume o să poarte,
Toate bat la poarta vieții,

Dar se scutur multe moarte.”

Ce zici? Mă va înțelege sau se va supăra? Eu aș vrea să-l ambiționez, pentru a scrie cât mai bine.

- Nu cred că se va supăra, e deștept, răspunse Elena.

*

Cei doi elevi au devenit prieteni, Elena și Ioan, nume celebre în Biblie, ambii iubeau literatura și doreau sincer ca Dan, colegul ce trăia pe malul Bistriței să devină scriitor. Au mers la cenaclul din oraș și l-au ascultat cu bucurie. Când Ioan i-a dat strofa din Eminescu pe o fișă s-a bucurat mult, dar i-a spus că el nu va insista, dacă vede că poezia îi iese slabă sau pagina în proză, nu va mai scrie. Dar speră să fie la înălțime, poate îl vor sprijini criticii literari din Bacău.

A doua zi, ieșind din clădirea Liceului, Elena și mai multe fete au văzut pe marginea străzii tineri moderni, eleganți, între care se distingea Dan, poetul apreciat de ea și de ceilalți membri ai cenaclului. Mergând grăbită spre casă, a auzit cum cineva o striga... era vocea cunoscută de la cenaclu... Îl prețuia pe Dan ca „scriitor”

Casa singuratică

începător, dar altceva n-o atrăgea la el. Îl cunoscuse pe Ioan, modest și serios, gata să prețuiască pe cei ce dovedeau talent sau pregătire temeinică la lecții.

Dan s-a dovedit a fi altfel. A insistat să meargă cu el la plimbare, descriindu-i o încăpere în care a adunat ce-a scris și spunându-i că vrea să-i arate tot. Elena a mers fără plăcere, întrucât voia să se ducă acasă, unde părinții o așteptau cu masa. Poetul a insistat, așa că au ajuns pe o scară șubredă, unde el se chinuie să deschidă o ușă... Totu-i părea urât... scârțâia lemnul. Speriată, ea a aruncat toate cărțile din geantă și a fugit, strigând că trebuie să adune foile desprinse, pentru că are mare nevoie de ele. Neputând deschide, băiatul s-a înfuriat, a vrut să fugă după ea, dar n-o mai prinde.

Începea să se însereze. Elena ajunge acasă și-și motivează întârzierea printr-o ședință cu diriginta. Părinții o știu serioasă și o înțeleg, dar a doua zi mama îi cere să nu mai întârzie, deoarece s-a micșorat ziua și se poate întâlni cu străini răi.

La școală totul părea normal, dar în pauza mare fetele nu pot ieși din clasă, un grup de tineri blocând ușa pe care Dan înainta spre banca ei. S-a apropiat cu un pumn plin de monezi, pe care le varsă zgomotos sub ochii ei, zicând aspru: „Te plătesc, femeie!“, apoi plecă în grabă cu prietenii după el, izbind ușa. Fata a rămas înmărmurită, și, văzând ce uimite o privesc colegile, fuge plângând afară și se oprește între copacii din parc. Câteva colegi, mai mature, se sfătuiesc repede și fug după ea, speriate să nu facă un gest necugetat. O găsesc lângă un copac cu ramuri aplecate, tristă, cu lacrimi în ochi, înroșită de plâns.

Acceptă în liniște venirea lor și începe să le povestească despre Dan Vulpescu și poeziile lui, despre aprecierea făcută la cenaclu... Fetele o liniștesc și toate rămân uimite când una dintre ele le povestește despre grupul de tineri ce le așteaptă la ieșirea din școală: „Ne privesc atent, observă care le place și apoi ne chinuie cu vorbe și îndemnuri necugetate.“

- Nu trebuie să suferi, Elena, bine c-ai fugit la timp, gestul stupid cu

banii și vorbele aruncate le vei uita, te rog. E aroganța și obrăznicia unui băiat mândru.

Toate au îndemnat-o să meargă la ore, să uite, iar pentru a doua zi hotărâsc să iasă pe altă cale, ca să n-o mai vadă dumnealui. „Dacă-i aflăm școala, putem da un telefon la director, îți promit eu“, a spus fata ce povestise.

Încet, s-au retras spre clasă.

*

Dan n-a mai apărut cu grupul lui la sfârșitul orelor și fetele au plecat acasă fericite. Una dintre ele știa de casa singuratică. Trăiau acolo părinții și o soră a lui. S-a aflat că a plecat la București, unde și-a făcut familie cu o tânără foarte serioasă, cercetătoare la un centru cultural. Că a dat examene la Filologie și acum colaborează la un ziar mare. După cununie, destul de repede s-a născut fiica lor, căreia i-au dat un nume rar, Mithra, purtat de o „divinitate adorată în vechea Rusie și India... zeu al luminii cerești, al soarelui, al purității...“ Se spune că acest cult, „mitraism“-ul, s-a răspândit pe tot teritoriul Imperiului Roman.

Fetița creștea repede, spre bucuria familiei. Atrasă de literatură, ea verifică dicționarele și află sensurile cuvântului ce i-a dat numele. Devine tot mai sobră, visătoare, oricât încercau părinții s-o îmbie și la jocuri, plimbări, glume pentru care Dan, tatăl-ziarist cunoscut acum avea înclinație. Mama îi alegea cărți potrivite pentru vârsta ei, o atrăgea la dialoguri plăcute, specifice anilor de liceu și apoi de facultate.

Totul o impresiona plăcut, folosea ideile aflate în pagini profunde, plăcute lecturii celor din jur. Dacă scria versuri impresiona prin lirism, iar în proză mergea spre mitologie, legende rare, pentru care colegile o admirau sincer. Acestea o rugau să meargă cu ele la plimbare, un băiat se oferea mereu să le însoțească, privind cu nostalgie spre fata cu nume atât de rar.

Mithra tăcea, vorbea puțin, scria tot mai bine, spre fericirea tatălui, pe care prietenii îl felicitau pentru că are un așa copil.

Într-o sâmbătă și-a rugat părinții să meargă la bunici, voia să vadă orașul, casa singuratică de pe malul Bistriței unde au copilarit ei. Au adus-o cu plăcere, spre bucuria bunicilor și a mătușii, ea îi privea cu dragoste iar noaptea a scris până târziu mai multe poeme. Citindu-le, mama a rămas pe gânduri, a trăit un sentiment de neliniște, intuind în rândurile și imaginile fiicei sale o înclinație spre singurătate, visare... Ceva parcă îi întuneca gândirea, îi domina sufletul...

Era hotărâtă să plece cu ea într-o excursie, poate împreună cu o vecină și fiica ei, mai mare cu un decăt Mithra. Totul s-a pregătit cu bucurie, fata a fost parcă veselă, dar seara a stat până târziu, a scris... Părinții adormiseră când ea s-a oprit și... spunea vecina, că a văzut-o pe terasă, rezemată de zid, visătoare. Ar fi vrut s-o strige, să-i transmită că are nevoie de odihnă.

- Mă voi duce îndată, a răspuns ea cu un zâmbet plăcut, întinându-i gândul și făcându-i din mână.

Dar n-a reușit să adoarmă și-a auzit un zgomot care a speriat-o... A ieșit repede, fata nu se mai vedea... Jos, pe ciment era o moviliță... Un vecin bătrân ajunsese înaintea ei.

- Doamne! e fiica vecinilor, eu i-am spus să se culce... și ea... uite ce a făcut! Ce să crezi?

- Privește, fii tare, vin părinții... s-au trezit!

Cei doi au căzut ca trăzniți lângă Mithra... Unica lor fiică... venită cu bucurie, dăruind fericire, acum stătea rece, cu o carte de poezii în mână, parcă spunând: AD VITAM AETERNAM!

*

Din ziua aceea Dan și blânda lui soție aveau un singur drum de străbătut... spre cimitir! Pașii lor porneau singuri, încet și trist! Au rămas paginile ei, citite în multe biblioteci!

Dan se întreba trist: Oare greșelile mele au adus nenorocirea?!

Mariana VELISAR-CODRESCU